

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства розвитку громад, територій та
інфраструктури України "Про затвердження Методики визначення
ефективності процесу когенерації"

1. Мета

Метою прийняття проєкту наказу Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України "Про затвердження Методики визначення ефективності процесу когенерації" (далі – проєкт наказу) є створення нормативно-правового підґрунтя для визначення ефективності процесу когенерації та розрахунку первинної економії енергії когенераційною установкою з метою визначення її належності до високоефективної когенерації.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

В рамках виконання зобов'язань України згідно з Договором про заснування Енергетичного Співтовариства (Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 16.10.2015 №D2015/08/МС-EnC щодо імплементації Директиви Європейського Парламенту і Ради від 25.10.2012 2012/27/ЄС про енергоефективність, внесення змін до директив 2009/125/ЄС і 2010/30/ЄС та про скасування директив 2004/8/ЄС і 2006/32/ЄС) та Угоди про асоціацію Україна-ЄС (додаток XXVII до глави 1 «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію України – ЄС) з метою імплементації положень Директиви Європейського Парламенту та Ради 2012/27/ЄС від 25.10.2012 "Про енергоефективність", яка змінює Директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/ЄС і скасовує Директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС, зокрема в частині створення умов для розвитку в Україні високоефективної когенерації, Верховною Радою України 24.02.2023 прийнято Закон України № 2955-ІХ «Про внесення змін до Закону України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" щодо розвитку високоефективної когенерації».

Пунктом 8 розділу I зазначеного закону вносяться зміни до частини першою статті 11 Закону України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" (далі – Закону) якою передбачається, що когенераційні установки можуть бути визнані кваліфікованими, якщо вони є високоефективними когенераційними установками, за результатами розрахунків економії первинної енергії, проведених відповідно до методики визначення ефективності процесу когенерації, яка затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива

(крім питань забезпечення енергоефективності будівель та інших споруд).

Згідно із Законом України "Про енергетичну ефективність" вискоєфективна когенераційна установка – когенераційна установка з високим коефіцієнтом корисної дії, яка забезпечує економію первинної енергії на рівні не нижче 10 відсотків порівняно з контрольними значеннями ефективності для окремого виробництва електричної і теплової енергії, а також мала когенераційна установка та мікрокогенераційна установка, що забезпечують економію первинної енергії.

Після 22.03.2024 (набрання чинності Закону), податкова пільга у вигляді звільнення від акцизного збору (розмір 3,2%) за реалізацію електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками буде надаватися тільки вискоєфективним когенераційним установкам.

Пунктом 9 розділу I Закону доповнено Закон України "Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу" статтею 11¹ якою передбачено, що власник (користувач) вискоєфективної когенераційної установки має право отримати гарантію походження електричної енергії, що вироблена вискоєфективною когенераційною установкою.

Також, відповідно до Порядку надання тимчасової підтримки виробникам, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 324, передбачено надання тимчасової підтримки виробникам для проведення реконструкції та/або модернізації теплоелектроцентралей з метою підвищення ефективності комбінованого виробництва електричної та теплової енергії для виконання вимог, які висуваються до вискоєфективної когенерації.

На виконання вимог Закону Держенергоефективності розроблено проєкт наказу Мінінфраструктури "Про затвердження Методики визначення ефективності процесу когенерації".

Проєкт наказу імплементує положення законодавства ЄС щодо особливостей розрахунку первинної економії енергії та покликана встановити термінологічну та розрахункову відповідність аспектів оцінки ефективності процесу когенерації.

Проєкт наказу розроблено з урахуванням принципів та алгоритмів, визначених у законодавстві Європейського Союзу, що встановлюють правила та порядок розрахунку ефективності процесу когенерації. Імплементацию вказаних положень Україна зобов'язалася здійснити відповідно до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Методика імплементує положення Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС від 25.10.2012 про енергоефективність, внесення змін до директив 2009/125/ЄС і 2010/30/ЄС та про скасування директив 2004/8/ЄС і 2006/32/ЄС та враховує положення наступних актів ЄС:

Рішення Комісії 2008/952/ЄС від 19.11.2008 про встановлення детальних

настанов для імплементації та застосування додатка II до Директиви Європейського Парламенту і Ради 2004/8/ЄС;

Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) 2015/2402 від 12.10.2015 про перегляд узгоджених референтних значень ефективності для роздільного виробництва електроенергії та тепла в рамках Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС та скасування Імплементаційного Рішення Комісії 2011/877/ЄС.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом наказу Мінінфраструктури передбачається затвердити Методику визначення ефективності процесу когенерації (далі – проєкт Методики).

Проєкт Методики визначає перелік параметрів та порядок розрахунку первинної економії енергії з метою визначення ефективності процесу когенерації та встановлення його належності до високоефективної когенерації.

Процес когенерації вважається високоефективним, якщо забезпечується економія первинної енергії на рівні щонайменше 10 % порівняно з роздільним виробництвом енергії.

Проєкт Методики встановлює правила та методи для:

визначення ефективності процесу когенерації;

визначення обсягів споживання та виробництва енергії в процесі когенерації;

розрахунку параметрів когенерації;

розрахунку економії первинної енергії когенераційною установкою.

Крім наведеного, Методика доповнює термінологію відповідно до визначень, наведених у Директивах, встановлює правила визначення меж системи когенерації та гармонізовані еталонні значення ефективності для окремого виробництва електричної та теплової енергії.

4. Правові аспекти

Нормативно-правову базу у відповідній сфері суспільних відносин складають:

Закон України «Про енергетичну ефективність»;

Закон України «Про ринок електричної енергії»;

Закон України «Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу»;

постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 676 «Про затвердження Положення про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2015 № 460 «Про затвердження Положення про Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України»;

постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 324 «Про затвердження Порядку надання тимчасової підтримки виробникам, що

здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проєкт наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної, а тому до відповідних заінтересованих сторін: уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи відповідних органів місцевого самоврядування, уповноважених представників всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців, Уповноваженого Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови, не надсилався.

Проєкт наказу не стосується наукової та науково-технічної діяльності, а тому на розгляд Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій не надсилався.

Консультації із заінтересованими сторонами стосовно проєкту акта не проводилися.

Проєкт наказу було розміщено для обговорення на веб-сайтах Держенергоефективності (<http://saee.gov.ua/>) та Мінінфраструктури ([http:// https://mtu.gov.ua/](http://https://mtu.gov.ua/)).

7. Оцінка відповідності

Одним із зобов'язань України згідно з Договором про заснування Енергетичного Співтовариства є Рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 16.10.2015 №D2015/08/МС-EnC щодо імплементації Директиви Європейського Парламенту і Ради від 25.10.2012 2012/27/ЄС про енергоефективність, внесення змін до директив 2009/125/ЄС і 2010/30/ЄС та про скасування директив 2004/8/ЄС і 2006/32/ЄС, зокрема, питань розвитку високоефективної когенерації.

Створення умов для розвитку в Україні високоефективної когенерації є вимогою Європейського Союзу, відповідно до Угоди про асоціацію Україна-ЄС, (додаток XXVII до глави 1 «Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику» Розділу V «Економічне і галузеве співробітництво» Угоди про

асоціацію України – ЄС).

У проєкті акта присутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції з питань вискоєфективної когенерації, зокрема:

Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС від 25.10.2012 про енергоефективність, внесення змін до директив 2009/125/ЄС і 2010/30/ЄС та про скасування директив 2004/8/ЄС і 2006/32/ЄС;

Рішення Комісії 2008/952/ЄС від 19.11.2008 про встановлення детальних настанов для імплементації та застосування додатка II до Директиви Європейського Парламенту і Ради 2004/8/ЄС;

Делегованого Регламенту Комісії (ЄС) 2015/2402 від 12.10.2015 про перегляд узгоджених референтних значень ефективності для роздільного виробництва електроенергії та тепла в рамках Директиви Європейського Парламенту і Ради 2012/27/ЄС та скасування Імплементаційного Рішення Комісії 2011/877/ЄС.

Проєкт наказу не містить положень, які створюють підстави для дискримінації, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Громадська гендерно-правова експертиза не проводилася.

У проєкті акта відсутні положення, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією.

Громадська антикорупційна та громадська антидискримінаційна експертизи не проводились.

8. Прогноз результатів

Прийняття проєкту наказу забезпечить уніфікацію оцінки ефективності процесу когенерації з урахуванням принципів та алгоритмів, визначених у законодавстві Європейського Союзу, імплементацію яких Україна повинна здійснити відповідно до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Реалізація проєкту наказу не матиме впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Інформація щодо впливу на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Кабінет Міністрів України Мінінфраструктури Держенергоефективності	Позитивний	<p>Виконання зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариством та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом щодо імплементації Директиви 2012/27/ЄС «Про енергоефективність» стосовно розвитку високоефективної когенерації.</p> <p>Створення передумов для більш ефективного споживання паливно-енергетичних ресурсів та утилізації відхідної теплоти.</p>
Суб'єкти господарювання, які здійснюють комбіноване виробництво теплової та електричної енергії	Позитивний	<p>Встановлення єдиних підходів до аналізу та розрахунку ефективності процесу когенерації, встановлення належності до високоефективної когенерації.</p> <p>Створення передумов для запровадження системи надання гарантії походження електричної енергії, вироблена високоефективною когенерацією, та механізму підтримки виробників, що здійснюють комбіноване виробництво електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях.</p>

Голова Держенергоефективності

Ганна ЗАМАЗЄЄВА

_____ 2023 р.